
OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

SOUBĚŽNÉ PLÁNOVÁNÍ

Generálmajor Václav Vitanovský

V poslední době se o termínu „souběžné plánování“ začalo v našich štábech, hlavně vyšších, hodně mluvit. Je to zcela pochopitelné, protože je hledána možnost maximálně zkrátit přípravné období operace a přitom zpracovat všechny potřebné dokumenty, které by zabezpečily její úspěšné vedení.

Proč tolik spěchu? Důvod je ve své podstatě jasný. Dnes jako i dříve platí zásada, že z přípravného období je třeba maximum času dát na plánování a hlavně na práci v terénu malým jednotkám. V malých jednotkách se velitelé neobejdou bez rekognoskace v terénu, bez provedení součinnosti v terénu, a proto čas, kterého je k této práci zapotřebí, nemůže být do nekonečna zkracován. I když vezmeme v úvahu, že může-li velitel použít vrtulníku a zkrátit tak podstatně dobu přesunu z jednoho místa na druhé při provádění rekognoskace nebo organisace součinnosti, přece jenom se potřebuje na stupni pluku na provedení rekognoskace a součinnosti zhruba jeden den. Z toho je také třeba vycházet a není možné při zkracování doby na přípravu operace začínat zde. Je tedy třeba hledat rezervy zcela jinde, a to ve štábu divise, armády a frontu.

Ukažme si nyní na celém průběhu přípravy rozhodnutí a na plánování operace, co všechno je třeba udělat, a zároveň si ukažme, kde a jak je co možné zkrátit, aby se skutečně vojskům dalo co nejvíce času na přípravu boje v terénu.

Když dostane velitel frontu operační směrnice, přicházejí zpravidla zároveň s nimi i směrnice a nařízení po speciální linii. Velmi často však tyto směrnice a nařízení nemusí přijít zároveň, dokonce některé z nich mohou i operační směrnice předcházet. Operační směrnice a ostatní odborná nařízení jsou podkladem pro práci velitele a štábu frontu na přípravě rozhodnutí a pro plánované operace.

Pro paměť si zopakujme, co vlastně musí nyní udělat velitel frontu a jeho štáb, aby operace mohla úspěšně začít a být také i úspěšně vedena.

Především je třeba, aby směrnice byly co nejrychleji graficky přeneseny na mapu, protože jedině jejich přenesení na mapu může dát dobrou představu o nastávajícím úkolu, může dát život textu, který je ve směrnících. Nejlépe bude, jestliže velitel spolu s náčelníkem štábu a náčelníkem operačního oddělení zároveň tyto směrnice studují, při čemž náčelník operačního oddělení ihned zakresluje studovaný text do mapy. Mapy je třeba použít dostatečně velikého měřítka, aby bylo možno potom na této mapě celý náskres názorně podmalovat. Po prostudování směrnic a po učinění rozhodnutí (hrubého rozhodnutí) náčelník štábu totiž na této mapě provede se všemi nezbytnými funkcionáři štábu frontu operační orientaci. Tento způsob přípravy operační orientace se osvědčil a zdá se, že má skutečně velmi mnoho výhod. Výhody tohoto způsobu jsou v tom, že se s úkolem zároveň seznamuje jak velitel, tak i náčelník štábu a náčelník ope-

račního oddělení a že potom v době, kdy náčelník štábu provádí operační orientaci, může již velitel frontu dále přemýšlet o plnění úkolu a náčelník operačního oddělení připravovat potřebné rozpočty po linii vlastních vojsk. Nedostatek se jeví v současné době jen v tom, že není možné mapu, kterou náčelník operačního oddělení při studiu směrnic a pro provedení operační orientace nakreslí, v krátké době několikrát rozmnožit. Byla by ihned podkladem pro okamžité zahájení prací na dalších několika hlavních pracovištích ve štábu frontu. Kromě toho by byly zamezeny nesprávné výklady některých skutečností ze směrnic a mluvili by všichni příslušníci štábu frontu jedním jazykem. Častým obkreslováním mapy totiž dochází ke zkreslení a někdy i ke značným chybám.

Správné provedení operační orientace je podle mého názoru — a mnoho cvičení mi to již potvrdilo — jedním z nejdůležitějších předpokladů správné přípravy rozhodnutí velitele, správného plánování, protože všichni účastníci operační orientace mají jasný a jednoznačný názor na plnění nastávajícího úkolu. Proto je třeba přípravě a provedení operační orientace věnovat potřebný čas. Je třeba, aby si všichni účastníci operační orientace v dotazech ujasnili každý sebemenší problém. Kromě toho je třeba, aby bylo hned na operační orientaci jasné řečeno, za jakého předpokladu se budou počítat poměry sil. To znamená, že musí být náčelníkem štábu jasné řečeno, jaký nepřítel může působit v pásmu činnosti frontu a s čím je třeba počítat na vlastní straně. Informační zprávy jednotlivých náčelníků a velitelů druhů vojsk jsou po takto provedené operační orientaci naprosto konkrétní a mohou dát veliteli frontu jasný přehled o tom, co mu není ještě zcela jasné, aby mohl učinit konečné rozhodnutí. Že odpovědi podávajících informační zprávy musí být na jednotlivé otázky jasné a stručné, nemusím ani opakovat, i když není tento způsob ještě dostatečně vžit u všech našich štábů.

Je-li operační orientace správně provedena, jsou-li dány velitelům druhů vojsk a náčelníkům služeb (ovšem jen těm, kterým toho je třeba) konkrétní otázky, je možné, aby velitel frontu učinil konečně rozhodnutí již za dvě hodiny po provedení operační orientace. To je hlavně v tom případě, kdy řešení nastávajícího úkolu je v podstatě jasné a jednoznačné. Není tomu však vždycky tak. Někdy se může stát, že je třeba se na některé skutečnosti podívat do terénu. Pak je nejlepší, když velitel frontu využije doby na přípravu podkladů pro rozhodnutí k tomu, aby si obletěl ta místa, která mu dokreslí představu o plnění úkolu a která mu zabezpečí učinit správné rozhodnutí. Tento případ osobní rekognoskace na stupni frontu není tak běžný, na nižším stupni však k němu může dojít již častěji.

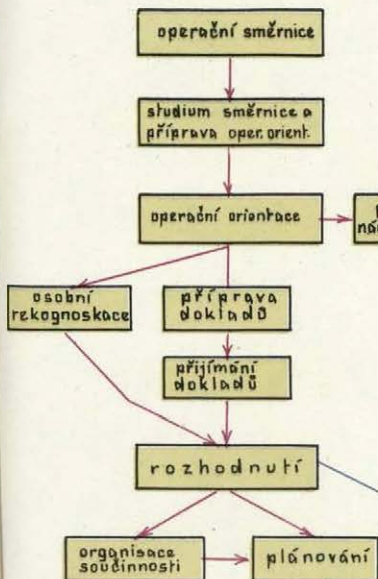
A v této době si začínáme uvědomovat, že zatím velitel armády a jeho štáb čekají, kdy budou vyzváni, aby vyslechli rozhodnutí velitele frontu. Je otázka, zda by se nedalo již doby, kdy se rozhodnutí připravuje ve štábu frontu, využít a zda by štáb armády přece jenom nemohl na něčem již pracovat.

Rozumí se samo sebou, že této doby musí být využito. A tu začíná celý ten proces souběžné práce na přípravě rozhodnutí a na plánování operace (viz náčrt 1).

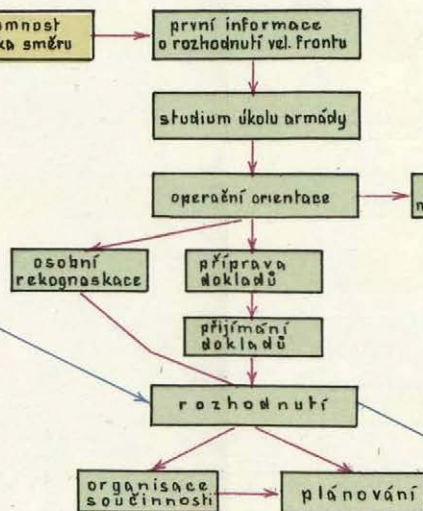
Jaké jsou předpoklady k souběžné práci a čeho je k tomu třeba? Především, aby byla mezi štáby všech stupňů sladěna ta nejtěsnější součinnost, aby byl mezi nimi neustálý styk. To znamená, aby pracovali spoleh-

SCHEMA SOUBĚŽNÉ PRÁCE ŠTÁBŮ

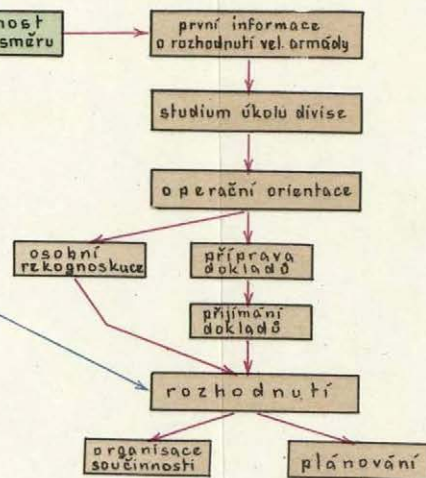
stupeň frontu

stupeň armády

stupeň divize

livě ve štábu frontu náčelníci jednotlivých směrů a styční důstojníci, aby byl častý osobní styk velitelů, náčelníků štábů a ostatních hlavních funkcí štábu frontu a štábů armád. My však dobře víme, že právě tento předpoklad dobré souběžné práce často v našich štábech chybí. Je známo, že pojme-li velitel frontu, jakmile dostane úkol, hrubou ideu rozhodnutí, nebývá ve své podstatě toto rozhodnutí již změněno. Jestliže však přece jenom v názoru na plnění úkolu není hned z počátku jasno, je vždycky možné na to podřízené velitele a štáby včas upozornit.

Proto jedním z předpokladů souběžné práce štábu frontu a štábů armád je včas podřízené štáby armád seznámit s hrubým rozhodnutím velitele frontu. Má to tu výhodu, že se skoro zároveň připravuje rozhodnutí ve štábu frontu i ve štábech armád. Menší úpravy je možné vždycky do konečného rozhodnutí vnést. Víme však ze zkušenosti, že to nebývají úpravy, které by v zásadě měnily pojetí.

Při této příležitosti bych se chtěl zmínit o činnosti náčelníků jednotlivých směrů v operačním oddělení štábu, na jejichž správné a odpovědné činnosti závisí, jak úspěšně se souběžná příprava rozhodnutí a souběžné plánování bude provádět. Vytvoření skupiny náčelníků směrů za armádami, za zálohami, za operační skupinou letectva nebo za leteckou armádou je základní požadavek správné práce jak operačního oddělení štábu frontu, tak i celého štábu. Jednotliví náčelníci směrů za armádami musí kromě úplných znalostí o „své“ armádě znát i její neustálé potřeby a musí se snažit „svoji“ armádu zabezpečit vším, co potřebuje pro svou práci. Je-li tomu tak, stane se náčelník směru pro velitele podřízené armády nebo pro náčelníka štábu důstojníkem, kterého pokládají za svého příslušníka štábu, kterému je dána možnost volat, kdykoli je toho třeba, velitele armády osobně, protože velitel podřízené armády i jeho náčelník štábu brzy poznají, že dobrý styk s tímto náčelníkem směru má velký význam pro jejich práci.

V procesu přípravy rozhodnutí velitele frontu ve štábu frontu je to právě příslušný náčelník směru, který informuje postupně „svého velitele a svůj štáb“ o předběžném rozhodnutí, informuje ho o úkolu armády a tak postupně dává štábu „své“ armády vše, co potřebuje k přípravě nastávající operace. Ukázalo se, že dobře sehraná součinnost v tomto období přípravy rozhodnutí může zkrátit tuto činnost na stupni front—armáda o celých 24 hodin, možná i více.

Při této příležitosti bych chtěl poukázat i na druhou stránku významu náčelníků směrů. Je to totiž ta stránka, kde náčelník směru je povinen znát podrobně situaci „své“ armády. Znáť podrobně nejen její počty osob, techniky, materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení, mít její situaci zakreslenou do pluku vto, ale i znát její radiální situaci (jak jsou její vojska zasažena) a samozřejmě i úsilí, s jakým vede operaci. Jinak řečeno důstojník—náčelník směru za armádou musí být s to odpovědět kdykoli na jakýkoli dotaz týkající se „jeho“ armády a samozřejmě odpověď na tento dotaz musí být naprosto konkrétní a plně hodnověrná. Jestliže takto náčelníci jednotlivých směrů pracují, nese práce štábu frontu na přípravě rozhodnutí a později i na plánování zcela konkrétní charakter a hlavně nevolá se do štábů armád po všech možných liniích a neshánějí se narychlo informace. Proto i tu spolehlivá práce jednotlivých náčelníků směrů svým způsobem zkracuje dobu vymezenou na přípravu operace.

Ukázali jsme si, že štáby armád v takovém případě mohou již pracovat v době, kdy se konečně rozhodnutí velitele frontu ve štábu frontu ve své konečné formě teprve „rodí“.

Takovéto předběžné informace mají ještě jeden zcela zvláštní význam. Představují totiž k strohé formulaci rozhodnutí i jeho určitý výklad. Když se totiž rozhodnutí připravuje, je vždycky několik problémů, ke kterým se více hovoří a které se daleko hlouběji a metodičtěji rozebírají a zdůvodňují. Na tyto problémy je možné včas štáb armády upozornit a úkol, který je pak armádě dán, má již pro velitele armády daleko konkrétnější formu.

Konečné rozhodnutí velitele frontu, jehož písemným vyjádřením jsou operační směrnice, je pak základem další práce štábu frontu pro plánování operace.

A tu si opět ukážeme, kde a jak je možné hledat časové rezervy, kde a jak je možné souběžně plánovat, abychom na minimální dobu zkrátili čas vymezený štábu frontu a armády v přípravném období operace.

Zpravidla, jakmile velitel frontu učinil rozhodnutí, zahajují náčelník štábu a náčelník operačního oddělení osobně práci na plánu operace. Ukažme si, co z tohoto plánu potřebují velitelé druhů vojsk, náčelník týlu a náčelníci služeb štábu frontu, co štáby armád, aby i oni mohli zahájit souběžné plánování. Je nabíledni, že kdyby měli čekat na to, až bude celý plán zpracován, byli by opět po několik hodin zdrženi. Proto práci je třeba na grafické části plánu zaměřit tak, aby se právě to, co potřebují ihned, také ihned jako první udělalo. Náčelník štábu s náčelníkem operačního oddělení načrtnou graficky rozhodnutí velitele, tj. operační sestavu frontu, pásma činnosti armád, směry útoku (nebo manévr v obraně), bližší a další úkoly. Tyto podklady zpravidla stačí pro začátek k tomu, aby se ve štábech druhů vojsk a armád mohla rozběhnout práce na souběžném plánování.

Zdálo by se, že ani to není nutné, když armáda má již směrnice velitele frontu. Ale chtěl bych tu znovu ukázat na to, že směrnice a jejich text ani zdaleka nemohou ukázat podřízeným štábům to, jak se nadřízený náčelník chce vypořádat s úkolem, jaký manévr chce provést k jeho nejlepšímu splnění. Tyto otázky se zpravidla řeší detailně až na organizaci součinnosti a do té doby by podřízený štáb neměl podklady pro svou práci.

Je tedy vidět, že se i při plánování a dokonce mnohem více než kdy jindy ukazuje nutnost dávat podřízenému štábu podklady běžně a nikoli jen k určitým momentům.

Dále je princip souběžného plánování podobný, jak jsem již uvedl. To znamená, že tak, jak se jednotlivé plány ve štábu frontu tvoří, je třeba postupně dávat podklady do štábů armád. Je samozřejmé, že všechno platí v plné míře i o štábu letecké armády. Je ovšem dobré do těch štábů armád, které jsou na hlavním směru, poslat jednoho důstojníka z operačního oddělení štábu frontu, který se na plánování ve štábu armády přímo podílí. Pak je zaručeno, že zámysl velitele frontu je správně pochopen a dokonce nejen správně pochopen, ale i správně realizován ve všech plánech štábu příslušné armády.

Nechtěl bych se ve své krátké statí zešíroka rozbíhat do všech variant souběžného plánování, protože skutečně mohou být nejrůznější, chtěl bych však upozornit na to, že bez souběžné práce vyšších štábů při plánování operace není možné v soudobých podmínkách operaci naplánovat včas a odpovědně.

Pokusil jsem se ukázat na metodiku souběžného plánování po operační linii tak, jak se mně osvědčila v praxi. Podobně je tomu i po linii druhů vojsk a služeb. Pro ně je základem pro plánování operační řešení, a proto všechny zásady, o kterých jsem se zmínil, platí v plné míře i tu.

Jenom na jedno bych chtěl velmi důrazně upozornit. Souběžné plánování nemůže znamenat anarchii v zacházení s přísně utajovanými dokumenty. Nesmí vést k neodpovědnému obkreslování plánu operace a nesmí docházet k tomu, že ať se ve štábu podíváme na kterékoli pracoviště, všude vidíme obkreslený plán operace na celou její hloubku, je obkresleno i to, co se určitého pracoviště vůbec netýká. To je velmi nebezpečný nešvar, který je třeba vymýtit.

Je třeba si uvědomit zásadu: „Mám jen to, co potřebuji, a ani o chloupky víc.“ Plán operace musí být jen v jediném výtisku u náčelníka štábu nebo u náčelníka operačního oddělení. Potřebné podklady pro práci je možné na operačním oddělení vždy získat. Je třeba dbát na přísné utajení.

Závěrem je možné říci, že potřeba souběžného plánování jako metoda práce vyšších štábů vznikla jako důsledek organisace a vedení operací v nových podmínkách, kdy přípravné období je zkráceno na minimum. V takovém velmi krátkém přípravném období jakýkoli, i dobře sladěný štáb by se velmi těžko vyrovnal s úkoly, které ho čekají, starými metodami práce.

Věnujte proto těmto řádkům pozornost, a vyvolají-li ve vás nutnost revise pracovních metod ve vašem štábu a najdete-li v duchu uvedených zásad nové cesty, jak svou práci zlepšit, splnil tento krátký článek svůj úkol.